

System financování sociálních služeb není ani předvídatelný, ani spravedlivý a neumožňuje jejich řádný rozvoj

FOTO: ARCHIV

Ing. JIRÍ HORECKÝ, Ph.D., MBA,
prezident Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR, Unie zaměstnavatelských svazů ČR a The European Ageing Network (EAN)

Najít klíč k povinné nebo kvazipovinné spoluúčasti financování sociálních služeb je v ČR nemožné, neboť stát nesmí zasahovat do rozpočtů územních samospráv. Navýšení rozpočtového určení daní a zrušení státních dotací pak většina aktérů v sociálním sektoru považuje za příliš riskantní a nevyhovující.

Segment sociálních služeb byl za posledních deset let jedním z nejvíce rostoucích v celé Evropě. Českou republiku nevyjímá. Jen za období hospodářské krize vzniklo v sociálním sektoru více než dva miliony nových pracovních míst. Je to důsledek zvyšující se poptávky a potřeby sociálních služeb, zejména v důsledku stárnoucí populace, ale i zvyšující se prevalence demence.

Naše kapacity sociálních služeb jsou v porovnání s Evropou podprůměrné – a pokud porovnáme ukazatele zvyšujícího se počtu osob starších 65 nebo 80 let, pak se naše kapacity snižují. V případě služeb pobytových (domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, tj. pro osoby trpící demencí) nás předstihlo již Estonsko či Slovensko.

Česká republika nemá představu a plán o potřebě kapacit sociálních služeb, včetně strategie jejich růstu. Síť sociálních služeb vznikala v minulosti trochu živelně. Některé sociální služby zřizují (resp. získaly je po okresních úřadech) kraje, jiná města a obce, a u některých je dominantní neziskový sektor. I skutečnost, že v posledních letech se zvyšuje počet obchodních společností poskytujících sociální služby (ale bohužel i stále větší množství tzv. nelegálních poskytovatelů), dokládá žalostný nesoulad mezi nabídkou sociálních služeb a jejich poptávkou.

Jedním z důvodů současného stavu je tedy absence koordinovaného plánu (včetně potřeb sociálních služeb v regionech) a zanedbatelná podpora státu investic v sociálních službách (pro rok 2020 zhruba 400 mil. Kč).

Druhým důvodem je pak systém financování, který není předvídatelný, spravedlivý a neumožňuje rozvoj sociálních služeb. Výše podpor prostřednictvím státní

dotace se liší až o několik desítek tisíc na lůžko či pracovníka, a to ve zcela srovnatelných zařízeních. Nejistota financování, potřeba dofinancování v průběhu roku se od roku 2008 stala v sociálních službách již tradicí.

Předmětem kritiky je také různá participace krajů, měst a obcí. Ta je víceméně dobrovolná, a tak máme kraje, které přispívají na sociální služby částkou v řádu desítek korun (přepočítáno na jednoho obyvatele daného kraje), zatímco jiné kraje přispívají v řádu stovek korun. Obecně v celém systému kraje přispívají zhruba deseti procenty města a obce pak sedmi procenty.

Najít klíč k povinné nebo kvazipovinné spoluúčasti je v ČR nemožné, neboť stát nesmí zasahovat do rozpočtů územních samospráv. Navýšení rozpočtového určení daní a zrušení státních dotací pak většina aktérů v sociálním sektoru považuje za příliš riskantní a nevyhovující.

Další bariérou je nedostatek pracovníků, který v naší zemi vnímáme obecně v důsledku nízké míry nezaměstnanosti. Nedostatek pracovníků v sociálním sektoru trápí celou Evropu, způsobuje pracovní migraci, podporuje poloformální péči v rodinách (live-in carer, v Evropě takto pracuje na 1,5 milionu pracovníků – někteří legálně, někteří v rámci tzv. šedé ekonomiky).

V příštích dnech uvidíme, zda návrh na změnu financování sociálních služeb, který vytvořilo Ministerstvo práce a sociálních věcí a jenž je založen na normativním financování na pracovníka v sociálních službách, projde vládou a následně Parlamentem ČR.

Bez těchto zásadních změn se budoucí problémy s nedostatkem a neudržitelností sociálních služeb jen oddálí a čím později přistoupíme k řešením, tím dražší a náročnější tyto služby budou. ■

MODERNÍ OBEC – Měsíčník vydavatelství Profi Press s. r. o.

Uzávěrka tohoto čísla: 5. 11. 2019

Ročník XXV, číslo 12 • Vychází 4. 12. 2019 • Cena výtisku ve volném prodeji 95 Kč • Roční předplatné 1 140 Kč • Adresa redakce: Moderní obec, Jana Masaryka 2559/56b, 120 00 Praha 2, e-mail: moderni.obec@profiipress.cz, www.moderniobec.cz • Ředitel vydavatelství: Ing. Martin Sedláček, MSc., e-mail: martin.sedlacek@profiipress.cz • Šéfredaktor: Mgr. Ivan Rysavý, tel.: 277 001 604, mobil: 731 454 597, e-mail: ivan.rysavy@profiipress.cz • Redaktorka: Ing. Eva Vítková, tel.: 277 001 615, mobil: 702 153 813, e-mail: eva.vitkova@profiipress.cz • Inzerce: Mgr. Michal Bobr, tel.: 277 001 646, mobil: 737 273 712, e-mail: michal.bobr@profiipress.cz • Grafická úprava: Martina Rychtaříková • Jazyková korektura: Ing. Eva Kořínková Seifertová, Věra Melicharová, Mgr. Hana Gruntorádová • Redakční rada: Mgr. Pavel Drahovzal, místopředseda SMO ČR a starosta obce Velký Osek, Mgr. Jana Zwyrtke Hamplová, advokátka; Ing. Jan Horník, místopředseda Senátu Parlamentu ČR a starosta Božího Daru; Ing. Sylva Kováčiková, zastupitelka města Břilovce; Ing. Zdeňka Škarková, ředitelka RRA Vysočina • Vydává: Profi Press s. r. o., Jana Masaryka 2559/56b, 120 00 Praha 2, www.profiipress.cz • Předplatné, nové objednávky, distribuce a fakturace: tel.: 277 001 600, e-mail: odbyt@profiipress.cz • Reklamace: tel.: 227 001 600, e-mail: reklamace@profiipress.cz • Tisk: Tiskárna H. R. G., spol. s r. o. • MK ČR E 6995 • ISSN 1211-0507 • Poskytnutím autorského příspěvku autor souhlasí s jeho rozmnožením, rozšiřováním a sdělováním internetem v kterémkoli tištěném nebo elektronickém titulu vydavatele či osoby s jeho majetkovou účastí, nebo v jejich souboru. Autor souhlasí s úpravami a odpovídá za právní i faktickou bezvadnost příspěvku. Nevyžádané rukopisy se nevracejí. © 2019 Profi Press s. r. o.